

NYHEDSBREV NR. 1, NOVEMBER 2010.

"Landsforeningen Martin A. Hansen"

Landsforeningen udsender sit første nyhedsbrev ved vinterens begyndelse. Dette er samtidig begyndelsen på en tradition med udsendelse af to årlige nyhedsbreve, forfattet af en række personer der er optaget af forfatterskabet eller arbejder med det. Nyhedsbrevet vil være afhængigt af den mængde information som er tilstede eller tilsendt Landsforeningen siden sidste brev og indholdet kan derfor være i varieret længde.

Her hvor det er første nyhedsbrev, er foreningens bestyrelse og en række enkeltpersoner blevet spurgt om indlæg. Jeg håber derfor dette nyhedsbrev vil virke inspirerende på læserne og betyde at mange vil komme med indlæg til Nyhedsbrev nr. 2, der udkommer ca. maj måned 2011. Evt. indlæg skal sendes til adressen / mailen nederst i nyhedsbrevet.

Nyhedsbrevet vil blive udsendt pr. post til Landsforeningens medlemmer, der ikke har adgang til nettet. En hilsen vedr. udgivelsen vil tilgå pr. mail til de øvrige medlemmer – her henvises der til brevets udgivelse på nettet.

Først i brevet er indsat et digt af Martin A. Hansen med en illustration ved kunstneren Ullrich Rössing. Dette indlæg skal gøre opmærksom på at vi i øjeblikket arbejder med et nyt menupunkt til hjemmesiden kaldet CITAT. Punktet skal indeholde yndlingscitater af forfatteren om muligt illustreret af tegninger, foto mv. Her vil vi igen appellere til alle om indsendelse af netop den tekst som du er optaget af, gerne med illustration (eller vi finder en mulighed selv). Materialet sendes til samme adresse, se nederst i brevet.

Mette Lise Rössing

NYHEDSBREV NR. 1 – INDHOLD:

1. Citat – digt af MAH
2. Aktuelt om MAH infopavillonen ved Strøby Præstegård
3. Forpagtningsaftale for areal til infopavillon
4. Kirkestien i "Enghaven"
5. "Polspænding, forførelse og dialog hos Martin A. Hansen
6. CD: "Løgn og Sandhed. Martin A. Hansen i lyd"
7. Martin A. Hansen og Facebook
8. Til minde om Henrik Kettel

1. Citat

tekst: Martin A. Hansen

DER RULLER SAA MANGE MAANER.

Der ruller saa mange Maaner
Der suser bort megen Blæst.
Men endnu er der Søfolk paa Havet
Som der før var Søfolk til,
Endnu er der Skum paa Søen,
Som der før var Søfolk og Sø.

Der fløj saa mange Fugle,
De kom, de saas, var væk.
Men endnu er der Fugle i Vejret,
Overalt er der Fugle til,
Endnu har Vorherre Fugle,
Som rejser fra Himmel til Jord.

Der iler saa mange Dage,

Utallige, borte, Rov,
Men mon nogen Sinde min Elskedes Favn
Har gjort mig mer frydefuld?
Og aldrig min Kærestes Mund
Bliver ældre end en Æbleblomst.

Der falmer saa mange Marker
Og falmer saa mangt et Liv,
O, Fader, som ejer Himmerige,
Hold min Elskedes Glæde grøn,
O, Skaber, som gav os,
Som gav os min Elskedes Glæde.

Der bleges saa mange Sole,
Men Vaar er Vinterens Barn.
Der fødes hver Nat en Morgen,
Hver eneste, eneste Nat,
Lad fødes, o Skaber, i Nat
Min Elskedes Glædesmorgen

Fra Gyldendals julebog 1955

2. Aktuelt om infopavillonen ved Strøby præstegård

Hans-Ole Hansen

Den 4. oktober 2010 repræsenterede Hans-Ole Hansen Landsforeningen ved Stevns Kommunes borgermøde om bevaringen af fremtidens Stevns- og Tryggevælde Ådal. Efter tre foregående debatoplæg fortalte jeg på fem minutter om ådalens kulturhistorie og på andre fem minutter om Landskabsrummet Martin A. Hansen og Stevns i Strøby. Indtrykket var, at mange fremmødte blev overraskede over, at en digters fortællinger kunne få betydning for et "Natura 2000" projekt. Hvad Landskabsrummet naturligvis vil få, da det klart vil beskrive den natur, som digteren som dreng og ung færdedes i. I den omfattende landskabsanalyse, som Stevns Kommune har investeret i, ses, foruden mange andre interessante forhold, at Tryggevælde Ås forløb forbi Strøby, samt mange af de såkaldte "holmrender", der afvander engene, blev omlagt og ændret i 1930-erne, dvs. ti år senere.

I arbejdet på at få rejst den nødvendige sum penge til bygning og indretning af Landskabsrummet, oprettelse af mobiltelefoni-formidling langs "Kirkestien" Strøby - St. Tårnby, og konstruktion af en hjemmeside om "Landskabsrummet", har det utvivlsomt positiv betydning, at natur- og kulturværdier trækker i ganske samme retning.

Tankerne omkring Landskabsrummets udformning og indretning går primært i retning af stor enkelhed, lave driftsomkostninger, stor robusthed og en uforglemmelig indtryksfuldhed, når det besøges. Dette sidste har Landsforeningens bestyrelse vedtaget som værende fem elementer i rummet: Den store panoramavision af engene 1920, den store, gribende, visuelle fortælling om Martin A. Hansens forfædre, hans liv, død og forfatter-skabets eftertid frem til nu, skolebørns billedfortolkninger af stevnsfortællinger gennem landsdækkende konkurrencer, Landsforeningens arbejde og nyheder, samt Stevns-kortet over andre lokaliteter med MAH-reference og andre seværdigheder. Der er lagt op til et krævende og enestående arbejde med disse elementer og peget på mulige skabere bag dette.

For at sikre sig en dygtig tovholderfunktion, har Landsforeningen aftalt med Dorte N. Hansen – med tidligere projekterfaring fra Lejre og Dybbøl og i øjeblikket Samsø – at hun fungerer som projektleder for nogle af de midler, foreningen er blevet doneret til netop opgaverne: Fundraising og projektstyring.

3. Forpagtningsaftale for areal til infopavillon

Ole Visti Petersen, formand for bestyrelsen

Den 20. august på Martin A. Hansens fødselsdag underskrev formanden for menighedsrådet ved Strøby Kirke Antonie Poulsen og Landsforeningens formand dokumentet for aftalen om forpagtning af et areal op til pladsen bag præstegården.

Forarbejdet til aftalen havde været undervejs igennem året 2010 efter menighedsrådets velvillige tilbud om at stille arealet til rådighed for projektet i en periode på 25 år og for en symbolsk årlig leje. Provstiet og Stiftet har haft sagen til vurdering og tiltrådt aftalen.

Menighedsrådet har ladet landinspektør udmåle arealet og udfærdige kort som er vedhæftet aftalen.

Aftalen fastlægger regler for etablering af bygninger, samarbejde om udnyttelsen m.v.

Dette afgørende skridt danner nu grundlag for det videre arbejde med kommunal godkendelse af vore projektideer og samtidig indgår aftalen som en del af dokumentationen ved ansøgninger om fondsmidler til realisering af projektet.

Bestyrelsens projektgruppe har ved møde i august revurderet projektet og fremlagt en række anbefalinger for forretningsudvalget og senere med dets anbefaling for bestyrelsen. Denne har tilsluttet sig oplægget og besluttet at ansætte Dorte N. Hansen som projektleder.

4. Kirkestien i ”Enghaven”

Ella Pedersen, formand for ”Tryggevælde- og Stevns Ådals Bevarelse”

Kirkestien mellem Strøby og St. Tårnby er blevet renoveret i efteråret 2009, så man næsten altid - når engene ikke er oversvømmet - kan gå tørskoet over åen og engen (enghaven).

Martin A. Hansen færdedes her meget som barn og man kan genkende området i bl.a. ”Strudsen” og ”Paradisæblerne”. Man kan stadig lægge sig ned på den gyngende bro og se efter den kæmpestore gedde, der lever dernede i det dybe sorte vand.

Pilene og poplerne langs stien ved Strøby er blevet styret og et par af dem ligner Martin A. Hansens ”pilehoved”, prøv selv at kravle op og føl at her har du fred og ro!

Den vigtigste del af den lille eng bag sportspladsen i Strøby slog foreningen ”Tryggevælde- og Stevns Ådals Bevarelse” i sommer med le, således at man til næste sommer igen kan komme ned og se de mange fine engblomster, heriblandt orchideerne, som blomstrede så righoldigt på Martin A. Hansens barndomstid.

Lige vest for sportspladsen vil der blive sat et shelter op, lavet en lille bålplads og yderligere et sæt borde og bænke, alt sammen, så også handicappede med kørestol kan benytte det.

Her vil der være mulighed for at ligge og iagttage ”enghavens” liv med dens ”mosebryg” og dansende elverpiger, inden natten sænker sig.

Det nye fugletårn er her i efteråret blevet bygget lige inde på engen neden for Engvej fra St. Tårnby.

Ejeren af engen har givet lov til at vi må stille tårnet her, så man herfra kan få den flotte vide udsigt over store dele af den udbredte ådal, hvor mange fugle plejer at holde til. Der er herfra i "fjendeland" også den flotteste udsigt op til Strøby med dens kirke.

Det ovenstående arbejde er en del af Kirkestiprojektet ved Strøby, som blev indviet sidste år i november måned, og det er et samarbejde mellem Strøby Borgerforening, Handicaprådet, Stevns Kommune, Danmarks Naturfredningsforening samt "Tryggevælde- og Stevns Ådals Bevarelse".

Alt træarbejdet bliver udført af unge fra Køge Produktionsskole, som også udførte arbejdet på det gamle fugletårn, der ligger længere mod syd også på St. Tårnby siden.

Vi glæder os til arbejdet er helt færdigt, selv om det først bliver vejr til at bruge det rigtigt til næste år.

5. Polspænding, forførelse og dialog hos Martin A. Hansen

på vegne af Anders Thyrring Andersens, medlem af Landsforeningens bestyrelse

Januar 2011 udkommer Anders Thyrring Andersens bog *Polspænding. Forførelse og dialog hos Martin A. Hansen*, Forlaget Gyldendal, 329 sider.

Bogens bagsidetekst lyder:

Martin A. Hansens forfatterskab beskriver moderne konflikter, som på ingen måde har mistet deres relevans i dag. I spændingsfeltet mellem tradition og modernitet formåede Martin A. Hansen at forene størrelser, der i Danmark ellers oftest ses som adskilte: kristendom og litterær modernisme. I den igangværende revision af forståelsen af modernismen fremhæves forfatteren som en central skikkelse i dansk modernisme. Martin A. Hansens kristne modernisme må ses som en væsentlig forudsætning for de senere års eksempler på modernistisk litteratur, som samtidig rummer en religiøs interesse.

I *Polspænding* lægger Anders Thyrring Andersen vægten på nyfortolkende læsninger af Martin A. Hansens fiktionslitterære hovedværker, romanerne *Lykkelige Kristoffer* og *Løgneren* samt novellesamlingerne *Tornebusken* og *Agerhønen*. Herigennem belyses hovedtemaerne i forfatterskabet, derunder den livslange inspiration fra Søren Kierkegaards tænkning.

Martin A. Hansens essayistik, dagbøger og korrespondance inddrages også med henblik på at følge udviklingen i forfatterens liv, ikke mindst det givende og komplekse forhold til forfatterne omkring tidsskriftet *Heretica*, især Thorkild Bjørnvig og Ole Wivel. Ved udgivelsen vil Landsforeningen bringe en længere omtale af bogen.

6. CD: "Løgn og sandhed. Martin A. Hansen i lyd"

på vegne af Anders Thyrring Andersens, medlem af Landsforeningens bestyrelse

I efteråret 2009 udsendtes dobbelt-cd'en *Løgn og sandhed. Martin A. Hansen i lyd* af Statsbiblioteket i Århus. Cd'en er redigeret af Anders Thyrring Andersen, der også har skrevet teksten i det medfølgende hæfte. Dobbelt-cd'en blev udsendt i anledning af Martin A. Hansens hundredårs fødselsdag, og rummer et udvalg af lydoptagelser med forfatteren.

Martin A. Hansen oplæser nogle af sine noveller og essays, bl.a. "Soldaten og Pigen" og "Edens Have", men der er også eksempler på, at forfatteren fortæller uden manuskript, herunder "Dyremøder", eller improviserer ud fra et manuskript, f.eks. i nogle udsendelser i skoleradioen. På cd'en findes tillige et langt og hidtil næsten ukendt interview med Martin A. Hansen, hvor forfatteren meget åbenhjertigt fortæller om sine intentioner med værkerne, lige fra *Nu opgiver han* til *Løgneren*. Og undervejs oplæser

han stykker fra *Jonatans Rejse* og *Løgneren*. Cd'en afsluttes med de første ti minutter af Pouel Kerns radiooplæsning af *Løgneren*. Dobbelt-cd'en koster 150 kr. og kan købes på Statsbiblioteket. Ved personligt fremmøde, ved at ringe på 89 46 20 22 eller på Statsbibliotekets hjemmeside: www.statsbiblioteket.dk/cdsalg

7. Martin A. Hansen og Facebook

Cand.mag. Anders Fahnøe Buch

Erindringen er et af de vigtigste temaer i Martin A. Hansens forfatterskab. Se blot på den eksperimenterende novelle *Midsommerfesten*, hvor særligt den ene kvindelige hovedperson, Alma, tager erindringen om en gammel mand på en bondegård og dens stemning af klarhed og renhed med sig gennem fortællingen, og hvordan denne erindring senere foranlediger Almas eksistentielle genfødsel på Blodbakken – Hvor ellers? Novellens budskab er godt. Novellen er et modernistisk evangelium.

Men at forstå, hvilket interessant og komplekst forhold Martin A. Hansen havde til erindringen, og særligt hemmeligheden i, hvad det så var, der skulle huskes, kræver, at man opdager forfatterens værker og giver sig tid til at læse hans, efter denne skribents mening meget meningsfulde værker. For mange er særligt romanen *Løgneren* kendt som et moderne hovedværk. I sin tid, da den blev læst op af Pouel Kern i radioen, lagde den gaderne øde og udkom senere i utallige oplag. Senest har Jens Albinus nyfortolket Johannes Vig i sin indtaling af Gyldendals lydbog. På denne måde lever Johannes Vig i bedste velgående.

Der består dog det besynderlige paradoks ved nogle af Martin A. Hansens bøger, at de behandler metafysiske og eksistentielle grundvilkår, der gælder til alle tider, men derved netop indskriver sig i efterkrigstidens mentaltale rum, der nok er den yngre læserskare fjern i vore dage. Tankerne og idéerne er vist begyndt at fortabe sig en smule i den kollektive erindrings randområde – simpelthen fordi tiden går. Hvis erindringen om det gode budskab, der gemmer sig i Martin A. Hansens forfatterskab, skal finde vej til nye læsere, må man begynde med erindringen om forfatteren.

Min egen interesse i Martin A. Hansen begyndte under en forelæsningsrække ved professor Erik A. Nielsen på Københavns Universitet i 2008 under titlen *Bibelkundskab for litteraturlæsere*. Her læste jeg for første gang *Løgneren*, og blev straks grebet af dens kompleksitet og førnævnte hovedpersons fordækte natur. Interessen endte med at blive til et kandidatspeciale med titlen *Den poetiske opstandelse – æstetik, eksistens og kristendom i Martin A. Hansens forfatterskab*. Derefter gik det op for mig, at jeg var en særling blandt mine jævnaldrende. Hvem orker at beskæftige sig et helt år med så tung litteratur? Kunne der nu koges mere suppe på det gamle ben? Selv tolkede jeg denne tunghed som livsbekræftende indsigt, som intellektuelt udfordrende og insisterende på, at læseren tog stilling til sin egen tilværelse. Hvordan kan det være dårligt for nogen?

Min uanfægtede interesse for Martin A. Hansen gav anledning til at spørge, hvor mange, jeg delte min fascination med? Svaret er: 1. november 2010 lige præcis 167 personer. I hvert fald hvis man kun tæller dem med, der har fundet vej til interessesiden *Martin A. Hansen* på det sociale netværk Facebook på Internettet. Jeg oprettede siden for lidt over et år siden nu, og medlemstallet stiger stødt, men langsomt. Formålet med siden er, at personer, der benytter Facebook kan synliggøre deres interesse i forfatteren ved at melde sig ind. Siden giver mulighed for at dele

synspunkter, udveksle information, diskutere forfatteren og gøre opmærksom på arrangementer – muligheder, der gerne skulle unyttes mere i fremtiden. Det betyder, at siden ikke tjener noget kommercielt formål, men udelukkende har til hensigt at udbrede kendskabet til Martin A. Hansen og være forum for debat. Det spændende ved at udbrede kendskabet gennem Facebook er, at den netværksbaserede vidensdeling sker automatisk: Når jeg angiver min interesse i Martin A. Hansen-siden, får alle i mit netværk en opdatering og kan gøre det samme. Dette giver mulighed for, at kendskabet til Martin A. Hansen breder sig og når ud til den yngre generation.

Nu tilbage til udgangspunktet: Erindringen. Facebook er i 2010 den intuitive platform for yngres og ældres kommunikation med hinanden og delingen af viden. På Facebook viser man omverdenen hvem man er, hvad man står for, og hvad man interesserer sig for. Derfor giver Facebook også mulighed for, at erindringen om Martin A. Hansen og hans forfatterskab holdes i live, og kan medvirke til, at den erindring, der ligger gemt i forfatterskabet, rammer nye læsere. Facebook giver Martin A. Hansen et ansigt i nutiden.

8. Til minde om Henrik Kettel

lektor Jørn Namer

Henrik Kettel døde den 31. oktober 2010.

Alle, der har beskæftiget sig med Martin A. Hansens forfatterskab, kender ham. Det er hans bibliografi, man søger til, når en kronik, en artikel, en bog skal placeres tidsmæssigt, kontrolleres for omarbejdelse eller genoptryk, eller hvis man lige skal tjekke, hvad der udkom i det eller det år, den eller den måned. Han kendte det hele, havde styr på detaljerne og kunne placere minimale detaljer i større sammenhænge, selv løsrevne citater eller brudstykker i fx læsebøger eller anmeldelser. Hans viden om forfatterskabet var enorm. Vi har meget at takke ham for.

Med ung studentikos ærefrygt begyndte jeg at korrespondere med ham i 1962, på et tidspunkt hvor bibliografien var i sin afsluttende fase. Det udviklede sig til et tæt samarbejde om de sidste detaljer. Og her fik jeg et indblik i hans arbejdsmetode.

Lad mig fortælle om et par enkelte ting – mange andre kunne nævnes, men lad dem stå som eksempel. Først og fremmest var det min usikkerhed omkring bidragene til Folk og Frihed. Jeg havde efterhånden fået samlet en del af dem, men hvad havde MAH skrevet? Henrik havde haft samme problem, men løste det på sin egen "smarte" måde: Han samlede sine egne eksemplarer af Folk og Frihed og sendte dem til MAH, hvad førte til en længere korrespondance mellem dem. Det var ikke alt, MAH kunne huske. Tidsafstanden bagud og begivenhederne taget i betragtning – skrivepres, illegal tilværelse etc. – blokerede, men i løbet af foråret 1955 fik MAH læst det hele igennem. Han havde fået et indbundet eksemplar af alle numrene af FF af bl.a. Aksel Heltoft. Han fortæller i brevene til Henrik, hvor barsk en oplevelse det var at se "det" igen. Det var jo ikke mere end to år efter, at han havde ladet sine dagbogsnotater fra folkestrejken indgå i et nummer af Heretica. Det lå i ham som en uforløst klump. Han beskriver i brevene til Henrik, hvordan han og Vera sad og genlæste alle numrene og langsomt fik pejlet sig ind på, at den eller den artikel med sikkerhed var skrevet af ham. Det har været en hård omgang for ham, men efter lange overvejelser og bevægende gensyn signerede han så med blyant "MAH" efter artiklen. Andre, som han ikke var sikker på, forblev usigtede. Disse

signaturer blev så Henriks "sikre base", som han kaldte det, til at optage dem i bibliografien.

Et andet problem, vi drøftede dér i slutfasen var, hvor når en artikel var et genoptryk eller en omarbejdelse. Det kunne føre til lange diskussioner – med kaffe og Vernas hjemmebagte kage som brændstof. Hen ad vejen blev det vist nærmest til et kompromis: Hvis der var mere end fem væsentlige ændringer i syntaks, ordvalg, metaforik m.v. kunne det betragtes som en omarbejdelse, ellers var det genoptryk. Vi kom til kort med hensyn til hørespillet Konfirmationsklokken, men "heldigvis" er det jo aldrig blevet trykt. Henrik havde et manus fra DR, jeg havde et andet plus en meget dårlig båndoptagelse af hørespillet, men alle tre var forskellige. Så vi nøjedes med at sidde og grine højt, mens vi hørte det.

Jeg kunne blive ved med mange andre glimt af Henriks intense arbejde med bibliografien. Om ting, der var blevet overset, misforstået eller bare ikke kunne klares, fx fandt vi aldrig ud af, om bidraget den 19.7.1945 til FF hedder "Ulven kommer springende..." eller "Ulven kom springende..."; der findes eksemplarer af FF med begge titler! På samme måde med FF fra 1.7.1944: Hedder det "Den henrettede" eller "De henrettede"? Der var vist efter Henriks mening (og hans samling) belæg for begge titler. Jeg kunne også nævne hans stædige jagt på den tjekkiske udgave af Lykkelige Kristoffer – han fik fat i den og fik på den måde den rette stavemåde til bibliografien. Hvor mange eksemplarer findes der mon af den (den blev forbudt og inddraget i Tjekkoslovakiet et par dage efter udsendelsesdatoen?)

Henriks sidste år var hårde for ham, og på et tidspunkt besluttede han sig for, at hans samling skulle kolporteres videre. Antikvarier var indover, Det kongelige Bibliotek ligeså. Men i den sidste ende havnede den enorme samling på mine hylder. Og der er "perler" i den, fx det første udkast til Løgneren fra 1942, manuskripter til mange andre ting, til Øksen fx, samt løse noter og små notitser fra MAHs hånd. Henrik havde arbejdet med dem, for at få det systematiseret og sat ind i en sammenhæng, men det rakte tiden og kræfterne altså ikke til.

Efter aftale med Henriks arvinger vil en del af dette materiale hen ad vejen indgå i den studiesamling, der skal vokse op ved Strøby Præstegård.

Jeg tænker med glæde tilbage på tiden, hvor vi arbejdede tæt sammen – de lange aftener, overraskelserne, fryden ved at finde en "løsning". Og ikke mindst hans smittende latter, når han fra samlingens dyb kunne fremdrage et eller andet tryk og sige: "Se, det er sgu, som jeg siger!"

Æret være hans minde.

Dette er efterårets Nyhedsbrev fra "Landsforeningen Martin A. Hansen". Vi håber I får glæde af teksterne og at I måske selv vil komme med et indlæg til Nyhedsbrev nr. 2, maj 2011. Samtidig vil bestyrelsen takke Landsforeningens trofaste medlemmer, uden jer vil de mange nye initiativer der tages, ikke finde sted. Tilmelding til Landsforeningen kan ske via web: www.martinahansen.dk eller til nedenstående adresse.

Materiale til landsforeningen sendes til: Mette Lise Rössing, Slagelse Landevej 115, 4242 Boeslunde, DK - mail: roessing@mail.dk